

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
Egész évre — — 240 L | Negyed évre — 60 L
Fél évre — — 120 „ | Egyes szám ára — 6 „
Nyilttér szavanként 6 L.

Alapította: ifj. Szántó Károly.
Felelős szerkesztő: Dr. BOCZ SOMA
Kiadóhivatal: „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“

Megjelenik minden vasárnap.
Mindennemű pénzküldemények a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ címére küldendők.
Hirdetések árszabály szerint. — Kéziratok nem adatnak vissza

A zilahi Tuhutum-émlék siratása Kenyérmezőn

Íródott arra a hirre, hogy a vármegye elhatározta a Tuhutum-émlék eltávolítását.

„Zilahra menjen ez a félig síró, félig vidor ének!”

Ady.

Párducos eleink fő-főhadnagyának, Tuhutumnak, turulmadaras köemlékét, úgy futja körül régmúlt ifjúságom sok feledhetlen emléke, mint ahogy a borostyán fonja körül örökzöld girlandjával, — ott a Meszes aljában, a Szikszai park lombjavesztett fái között, — Fadrusz magyar lelkének gyönyörű „bálványkövét”.

Tűnő ifjúság, elsuhant nyár után, megfakult, kopott álompalástban, lombtalan erdélyi fák között, járom Kenyérmezőnek őszi avarját. Mint egy bujdosó kornétás az irtózatos vereség után, csonka csatabárddal, horpadt kornétával poroszkálok emlékeim felé. És aki emlékei felé veszi bujdosó utját, az „befelé” megyen: az ifjúságához, szívéhez, legszebb álmaihoz, hol virágok nyílnak még a romok között is és ahol repkény futja be ábrándjaink már avatag, ledöntött oltárait.

Most Zilah felé kocogok a Turul emlékhöz, ifjúságomnak ez igézetes bálvány-oltárához, hol először voltam pogány és sámán és ahol először áldoztam a turáni Napnak, Víznek, Szélnek és a Földnek — egy táltos ivadékhöz illő szent áhitattal duruzsolva a világ négy tájéka felé, azokat a varázsigéket, melyeket Fadrusz keze metszett magyar „rovás jegyekkel” a zilahi bálványkő négy oldalára!

Igen! Én a Tuhutum-émlék előtt egykor, valósággal megáldoztam, mint egy igaz, pogány, siheder sámán és a mit csak tanultam kimondhatatlan kedvvel és csodálatos szorgalommal a rovásírásról, Karacsai kodexről, ősmagyarokról, táltosokról, turáni ősmithológiáról, hunokról, karakirgizekről, karvalyokról és Turul madárról: mindazt úgy vittem oda, mint az első gerlefiókot, hogy megáldozzam a magyarok Istenének, azért hogy karakán hunnus lehettem és hogy — a Szamos mentében, a „Hétvezér kövén” prédikálhattam legelőször, mikor pendelyes kölyök koromban, a dési Ó-várból tele-tüdővel, kezemben egy füzfa-ijjal, — kiáltottam be a kozárvári völgybe a legelső magyar verset, mit magyarul irtak s amire nagyapám tanított meg 4 éves koromban:

„Emlékezzünk régiekre,
Scythyából kijöttékre!

Istent Ők ott imádának
Háromszor deust kiáltának!

Istenem! hogy iramlík az idő! Imhol a pendelyes „táltoska” maga előtt látja lengeni Enyeden a nagy fejedelem hattus lobogóit és a néma bókolással meghajló lobogók előtt, a kápolnai diák-szobornál, egy Március Idusán, lelkét felajánlja az ősmagyart kutató, kóbor, enyedi diák eszménynek: Kőrösi Csomának! És míg parázslott a szive az ősök iránti lelkese-dés hőrebi lángjában, megindult a magyar rovásírás nagy vitája, mert Fadrusz János Zilahon, a Tar Mihály számadó gulyás uram rovásjegyeivel, felrótta Kádár táltos egy imáját a turáni négy őselemhez! Milyen szimbólum volt előttünk a zilahi Tuhutum emlék?! Négy falán az Ázsiából hozott ősi irással négy turáni varázsige a Volga mellől, vagy még távolabbról tán!... Istenem, milyen fajszerelem dobogott a 14 éves szivekben?! Mindez csak azért, mert már kőbe, akár márványba is lehetett vésní a „mi” betűnket, melyeket nem az utált latinok közvetítettek nekünk, mivelhogy magunkkal hoztuk azokat még Ázsia pusztáiról, a Kizil-kumi-i tulipán steppékről, vagy még messzebről, a szumirokéval egy eredetű, szédületesen magas és hihetetlen régi, turáni őskultura fészkeiből, — a homokkal örökre beszitált turáni dicsőség Tien-Sanon tuli birodalmából.

A fajszeretnek ezzel a mérhetetlen dimenziókba táguló sámáni megszálltságával, — nem csuda, ha az enyedi diák volt a legkőborabb magyar nomád Erdélyországban. Mert látni kell, saját szemekkel, a sok beszélő követ a régi dicsőségről, a hősi virtusról, a magyar históriáról. Nosza fel a gyalog ultra s megindult száz meg száz enyedi peregrinus, hogy pallérozza tudását s acélozza magyar öntudatát — a beszélő kövek előtt istrázsálván fejedelmi parancsra, a kánikulai vakáción.

Nekem az első stációm a zilahi Tuhutum-émlék volt. Majdnem holtra fáradva érkeztem meg öreg este, a Meszes alá s Déstől Zilahig tartó szakadatlan gyalogolás után, sem gondoltam pihenésre, ingyenes diákszállásra, míg meg nem látom a magyar rovásírás kőbe vésett remekét! A nyári holdnak méla fényében, ott állott előttem a

gyönyörű emlék. Pedig nem volt salangos, théátrális, pózos kőobeliszk. Egyszerű volt előttem akkor is, de mégis gyönyörrel néztem a tetején ülő Turul madárra, amint szárnyai közé huzza csupasz nyakát, akárcsak a puszták kondor keselyűje. Akkor fogant meg lelkemben első önképzőköri dolgozatom tárgya is, melyért V-ik gimnázista létemre megdicsért egy theol. professzor is, hiszen a magyar mithológiát emésztettem meg érte. Jól emlékszem még ma is, hogy milyen ki-mondhatatlan boldog voltam Zilahon, mikor tétova sillabilázással betűztem a magyar szent hiegroglifeket s megsejtette lelkem, hogy a tudomány mégis csak nagy részben igazolni fogja Fadrusz Jánost, ki a maga intuitív genijével, — a „finnugorászok” tudományoskodó ellenvetései közben is, — kőbe merte vésní a maga meggyőződését, azt t. i., hogy ilyen lehetett a magyarnak ázsiai betűje is. Ott határoztam el rajongó lelkemben, hogy kibogozom az ázsiai szálakkal összegubancolt kérdését a rovásírásnak. Amit én nem tudtam a kisszerűség és szerénység átka miatt elérni, azt egy másik enyedi diák társam: Varga Zsigmond, korunk legnagyobb magyar orientálistája és művelődés történésze páratlan sikerrel meg is oldotta. A zilahi emlék ebben is részes, mert őt is inspirálta.

Azt a bálványkövet hiába dönti le a soveniszta elfogultság, mert annak suggestiv hatását a tudományra, faji öntudatra, nemzeti büszkeségünkre nézve, nem lehet megsemmisíteni. Az a lázas, kutatás és tudmányszomj, amit Fadrusz váltott ki a Tuhutum emlékekkel, olyan szellemi óriásokból, mint Varga Zsigmond, Thomsen, Hüssein Nami, Hóman Bálint, Stein Aurél, már tisztázta is a kérdést. A magyar rovásírás nemcsak számvetés, de valóságos írás volt, melynek ősi betűi azonosak az ó-török runákkal, az Orkhon és Jenisszei (Mongolia) melletti feliratokkal és a Lop-Nor-i, Turfán-i, Tunhuangi*) runik-turki írások betűivel.

És most a kenyérmezei turánológus Ázsiának mérhetetlen sivatagjain koborgó lelkével, megáll siratozni a zi-

*) A kínai Takla-Makán sivatag homokba temetett romvárosai a Tarim medencében.

lahi ős-igék turáni ideogrammai előtt. Mégegyszer elolvassa, távolba látó lelkével, Kádár táltos pogány imáját a felkelő Naphoz:

„Te vagy mendenek ős életfája,
Te izzó tűz örök forrása,
Kiből erőd mendet alkota,
— — — — kívül minden terem,
Kitől ármány éjele retten
Kihez tér ez világon minden!”

Még egyszer megéri ujjával a bronz csontokat a kőbálvány padlatán. A paripa koponyáját, a lovas vitézi szerelvényeket, melyeket a sirba temettek a honfoglaló hősekkel együtt nagy halotti tor után a temető táltosok! Fuit! Fuit!

És aztán lassan, könnyező szemekkel bandukol haza Fadrusz ledöntött oltárától, ifjuságától, legszentebb emlékeitől, Kenyérmezőnek lombja vesztett fája alá az egykorl siheder sámán — riadót verni dobogó ör-szive dobján alvó táltosoknak Nap-támadatkor!

Gergely Ferenc.

Kossuth Lajos nagysága a külföldön.

Mikor Kossuth Lajos 1851-ben Angliában híres nagy beszédeit tartotta Southamptonban, Londonban, Birminghamban, Manchesterben, valósággal megbabonázta az angol közvéleményt. A belpolitikára is olyan elhatározó fontosságú volt minden nyilatkozata, hogy a páratlanul alkotmányos Angliában, Kossuthért meg kellett buknia a miniszteriumnak. Anglia a magyar államférfiú angol szónoklatait úgy hallgatta, mint azon idők „legnagyobb angol szónokának varázslatos remekét.” Az angol szónak a Britt szigeteken és Amerikában is a legnagyobb művésze volt. Nemcsoda, ha beszédeinek hatása páratlanul rajongó ünnepléseket váltott ki Angliában, de főleg Amerikában, hol az egész köztársasági kormány — az országgyűlés jelenlétében — ünnepélyesen fogadta és felkérte, hogy tartson előadást a szabadság ügyéről. 1851. dec. 15-én az amerikai sajtó által, az Astor-houseban, rendezett banketten mondta el rögtönözve azt a páratlan szépségű toasztját, mely, noha rögtönzött beszéd, mégis egyik legszebb remeke a világirodalom szónoklatainak. A remek toasztiról, melyben a köztársasági sajtót dicsőítve, a sajtószabadságról beszélt, ezt irták az egykori amerikai lapok: „Miután a newyorki főlapok főszerkesztői elmondták toasztjaikat — fölemelkedett végre Kossuth s mint Neptun szigonya a féktelen tengert, úgy némitá el pillantása a nyugtalan tömeget. Az asztal szószék lett, templom az étterem s a félisten, a bujdosó száműzött, ihletett ajkairól ép oly áhitattal hallgatta a szabadság és politikai evangélium örök ígét a boldogabb új világ, mint egykor, évek előtt a reménység és lelkesedés dicsteljes nagyjaiban, tul a tengeren, a Kárpátok tövében élő és raboskodó nemzete!” Valamennyi amerikai lap áradozott Kossuth rendkívüli szónoki tehetségének magasztalásától és hatalmas beszédét vaskos ciceró beütéssel vezércikk helyett az összes lapok közölték. Nemsokára amerikai községek neveztek el magukat Kossuthról s dalok, regények, újságcikkek ezrei ünnepelték és dicsőítették a magyar száműzöttet.

Ez volt Kossuth egykoron a külföld előtt. Ma?

Csak két jellemző dolgot közlünk le Kossuth mai nagyságáról.

Ma Amerikában az 1851-ik esztendő Kossuth évek nevezik s az iskolákban ma is tanítják beszédeit és nincsen elemi iskolába járó gyermek, aki ne tudná, hogy ki volt Kossuth Lajos!

A másik jellemző dolog Lloyd Georgenak a budapesti Kossuth-szobor leleplezés alkalmával közzétett üzenete, ami azt jelenti, hogy véleményét az egész politikai világgal közölni akarja. Tudvalevőleg Lloyd George a világháború idején Anglia miniszterelnöke s mint ilyen a háború egyik főintézője és a békeszerződések egyik megalkotója volt. Tehát igen nagy jelentősége van ennek az üzenetnek, melyben azt mondja, hogy Kossuthot minden idők legnagyobb demokrata vezérének tekinti. A magyar népnek és mindazoknak, akik az emlékmű megalkotásában résztvettek, mély rokonszenvet fejez ki munkájukért. Üzenetét ezekkel a szavakkal fejezi be:

„Mi Angliában ma is emlékszünk arra az időre, amikor partjainkra lépett és büszkén gondolunk arra, hogy azzal a tisztelettel fogadtuk, amelyet megérdemelt. Nagybritannia szive mindig együtt dobog azokkal, akik a végzet ellen is a szabadságért küzdöttek és én, mint olyan ország polgára, amelynek a szabadság mindig drága volt, csatlakozom az, — ennek a nagy embernek emlékét megillető, — hódolathoz.” G. F.

A „Gazdag leány” Szászvároson.

Nagy volt csakugyan a híre a „Gazdag leány”-nak, de úgy mutatkozott be Szászvároson, hogy a hírnevet meg is érdemelte, mert igazán olyan előkelő és briliáns volt, hogy csak úgy ragyogott rajta minden, ami fölcillanhatott egy komoly és intelligens műkedvelői gárda nagyszerű játékának ékeségeiből.

Ha nem a saját szememmel láttam volna mindezt a pompás ragyogást és ha nem ismertem volna egytől-egyig ezt a — talentumokban gazdag — műkedvelői társaságot, nem hittem volna el — pusztá szóra, — hogy itt nálunk annyi gyémántszem csillog észrevétlen a kisvárosi kincsrejtő magyar homokban.

Mennyi kedvesség, bájosság és magyaros temperamentum egy csoportban! Ez a „Gazdag leány” valóban gazdaggá tett mindnyájunkat, nemcsak egy tűnő estéli gyönyörködésben, de még sok-sok estélyre várakozva tekintintő reménységben is. Szinte köz óhaj gyanánt merném kimondani, hogy jobb volna, ha bennünket egyenesen elkerülnének a szokott, kisebb rendű teleszkópikus csillagokból álló szinitársulatok, mert mi, a mi színpáthikus és tehetséges műkedvelőink játéka után — nem tudunk megelégedni már a közepes professionista produkciókkal.

Nagyon boldog vagyok, hogy szinte keresnem kell a dicsőítő jelzőket és hogy szinte konfuzióban vagyok, hogy hol is kezdjem a megérdemelt elismerésnek a nyilvánosság részére mondandó szavait. Tessék elhinni, hogy most ez egyszer nem a kisvárosi újságírók obligát szóáradatával jövök. A Ref. Négyelet nagyszerű gárdája felment engem az obligát bókolások keservesen gyötrelmes egymásmellé rakogatásától. Olyan „homéri kacaj” után, amire ezek a műkedvelők derítettek mindnyájunkat — nincs szükség nyöszörgő bókolásra! Igaz, hogy már maga a Szenes darab is olyan ötletes, szellemes, hogy volt miből sziporkáznai, kacagtatni és falrengető tapsokat nyílt színen kiérdemelni. Ezeket a pesti vigjátékokat nem csoda ha keresve-keresi a világ és világszerte csodálják

fizetik a villanyos, velős magyar szellem sziporkákat. Ezeket a szellemességeket tudták a műkedvelők parádés játékkal kicsiholni és még a redves szívű emberek szívét is öröme heviteni.

A magyar, világ márkájú, vigjátékoknak rendezésén két pólusuk van: a zsargonos Lipótváros és a falusi gentry élet. Ugy tetszik nem nagy térközök, de a lelkidetermináltság távolságait tekintve, a két világ messzebb van egymástól, mint Makó Jeruzsálemtől. Aki ezt a két antarktikus távolságot, egy egyéniség két élti lelkivilágában, úgy tudja a tehetség aranyhidján átvitni, mint Szöllősy Jánosné, az már tul van a műkedvelői zóna féltékéjén, az már a művészet hémiszfériáin „lebeg fátylas, verő szemmel Thália kothurnusában”, mint ahogy Rostand E. mondaná, ha nem poéta, de kritikus volna. Szöllősynében sok van az Ibsen-féle „Nóra”-k temperamentumából, tehát a játék skálája éppen az ilyen két élti vigjátékban érvényesül a legkiemelkedőbbben. A darab sikerében övé ennél fogva az oroszlanrész. Nem csak a játéka volt decens és magávalragadó, de gyönyörűek és decensek voltak toáletjei is. Beillettek volna bármelyik nagyobb színpadra is!

Debreczeni Mici a „diplomerte Kindergartenin” közismert pesti figuráját, olyan hódító ügyességgel és természetes bájjal játszotta meg, hogy ennél jobbat vidéki színpadokon sem igen láthatni. Igazán törülmetezett volt a maga rezignáltságában is bohémes, érzelgős és könnyelmű, kis pesti pórtéka kedves szerepében. Germánizálásai és férfi susárló aranyköpései, olyan hamisítatlan városligeti accentusban voltak elkeseregve, hogy azokról mi is egy városligeti zsargonból való szóval emlékezünk meg: cuki „fénypontok” voltak.

Nagyszerűen és rutinnal játszott Sinka Gyuláné. A pesti urnót a tébolyodásig nevelésig vizióival és „kanalas” lelkiismereti nehezékével, úgy adta, hogy hahotázásban tört ki a nézőtér. Nagyon ügyes volt kis szerepében Málnássy Rózsika. Egy arrogáns, művelt légkörbeli, szemtelenül konfidens szobacicus szerepét játszotta meg olyan ügyesen, hogy meglepődtem tehetségén. Surányi Anci is ügyes volt egy kis epizód szerepben. Ginsel Jolánka egész bizonyosan a legjobban tudta szerepét, neki a sugó tudjuk ezután is felesleges léssen. Ráadásul még jól is játszott. Értékeset nyújtott kisebb szerepében Málnási Tercsi is.

A férfiak közül: Bede Sanyi egy művészelkü segédoraadó tanárféle figurát kreált olyan hahotát keltő alakítással, amiben teljesen ráismertünk a régi tandijmentes filozopter vicclapokba vésett alakjára, amint házassági gondokkal, a grammatikával és a Barkarolával pepecsel állandóan. Nyílt színi tapsot kapott nagyszerű játékáért. — meg egy csokrot is!

Gönczy Pali is fess volt és gálánsul játszott. Nehéz szerepében egyik legszebb sikerét aratta. A darab 3-ik felvonásában egy kiváló műkedvelőhöz illő kifogástalansággal melegegett bele játékába. Méltó partnere volt Szöllősynének.

Bekő Áron, bár nem „öreg tagja” a műkedvelő gárdának, mégis úgy játszott, mintha a legtapasztaltabb műkedvelő volna. Nekem a férfiak közül a legjobban tetszett, mert olyan vérbeli gentry figurát adott díszkréten és disztíngvált finomsággal, hogy az egyenesen feledhetetlen!

Jó és rutinos játékkal gyönyörködtetett Fülöp Sándor a pesti „tata” szerepében. Szász Béla meg egy falusi garnitúrából való kedves magyar alakot hozott a színpadra igen ügyesen

és találó maszokban. Kissebb szerepeikben ügyesek voltak a büntető jogász csemeték: Vig Imre és Schritter Ferenc. Nagyszerűen bajlakodtak és „nőz“-tek a lizsében. A sugó nehéz és fárasztó feladatát Sinka Anna töltötte be a tőle már eddig is megszokott ügyességgel és buzgósággal.

A rendezés, diszletezés is első rangú volt. Külön kell megemlékeznünk dr. Székely Ferencné fáradhatatlan agilitásáról, mert az ő kezében futottak egybe ennek a sikernek minden aranyszálai. A rendezés, felügyelet, diszletezés nagy munkájában méltó segítő társak valának dr. Székelyné mellett: Vig Etelka és Gönczy Irénke.

A Ref. Nőegyletnek igazán gratulálhatunk, hogy a társas évadot ilyen pompásan, nagyszerűen és feledhetetlen sikerrel nyitotta meg.

Rip. Or. Ter.

HIREK.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Ugy hallom éghajlatot kíván változtatni s egyenesen Wien az utazási célja. Máskor ilyenkor kétszersültet, rántott-csirkét, sonkaszemlyét s hasonló jókat visznek utitáskájukban. Ön mint szerkesztő, ezt nem teheti, bizonyára azért nem, mert a szerkesztői honoráriumát nem lenne költsémben hová pakolni. Mi szürke kopott munkatársai csak tanácsokat adhatunk utravalóul és azt a kívánságot, hogy a jó Isten áldja meg minden jóval és egészségesen térjen vissza miközé. De ne telejtse el Kürtösnél a meridiánt jobb lábával átlépni és az óráját egy órával visszaigazítani, még így is csodálkozva fogja tapasztalni, hogy a csöpp iskolás gyerekek ott is elég korán mennek iskolába, de mégsem oly korán, mint mi nálunk, együtt a rotátera menőkkel s hamarabb, mint jönnek a tejes asszonyok. Mert hát nálunk „Morgens-tunde hat Gold im Munde“ s így könnyebben hülnek meg a gyerekek.

Aztán ha majd Becsben Szt. Mark körül kószál, mondja csak meg azoknak a féltőlés ezüst-óraláncos mézáróknak, hogy nem kell busulni, polgármesterünknek eltökélt szándéka Szászvárosra export állatvásárt kérelmezni s ha jól megy, majd tova husvétra megérkeznek Szt. Markra újból a szászvárosi híres hizott szarvasmarhák.

S Meglátja majd szerkesztő ur, ha a bécsiek megtudják, hogy egyenesen Szászvárosról érkezett oda, azontul csak per „Herr Gráf“-nak titulálják s mint ilyennek minden ajtó kitarul s mindennütt szívesen látják.

Igy aztan lesz szíves elmenni és megkérdezni az isteni Jeritzát, mikor jön le hozzánk vendégszerepelni, zsufolt házról gondoskodunk. Aztán ha elmegy a konsiliul orašenesc gazdasági szenátorjához, Breitnerhez, (de csak akkor menjen be, ha hallja, hogy operett áriákat füttyörész a kis hamis) kérdezze meg, hogy ott az utcaseprést miből fedezik, az ugynevezett „helypénzekből“-e, vagy külön megadozzák ott is a háztalajdonosokat?

S mikor az idegenforgalmi adót fogja lefizetni a városi adóhivatalban, forgassa meg jól szemgolyóit, hogy lássa, ott is csak nyolc rendes és két kisegítő hivatalnok dolgozik kétmillió embernek, mint nálunk ugyanannyi hétezernek? A postára, nekünk a válasz levelet feladni, nyugadtan elmehet mert ott bizony még magyarul is spoken-beszélnék (direkt ki van írva nagy táblákra) és a bélyeg hátát ott is ép úgy lenyalják mint nálunk.

Persze nem mulasztja el a „Griechenpaizelt“ felkeresni, ahol a legjobb koszt és pilzeni sör kapható. Opera Burgtheater, Kon-

zerthaus. — Te jó Isten — mindmegannyi nyugati élvezetek. A pokolba menjen el — pardon a „Hölle“-be s ha ott van még Málcsi (művész nevén Zoe Puttv,) tiszteltetem. A Kärntnerstrassén ha végig uegy, lesütött szemekkel menjen, így a nagy fény és ragyogástól nem vakul meg, ellenben a tündérek lábait annál jobban fogja látni; s a többi izéket — ki győzi mind felsorolni — mind nézze meg, hiszen telik a szerkesztői honoráriumából és élvezze végig. A gyönyörök közepette azonban gondoljon szeretettel reánk, minthogy mi is igaz szeretettel gondolunk Önre. Kristkindlre pedig jöjjön haza teljes egészségesen, majd ithon, a szerkesztőség szürke négy falai között, élményeit ha elmeséli, sigitünk elszívni a drága jó „Aegyptische III-te Sorte“-kat amit hozni fog, ha ugyan visszajövet azon a bizonyos meridiánon csücsülő valamelyik varju el nem szedi őket.

Szerencsés utat tehát oda-vissza, tisztelő munkatársa: *Alpha.*

— **Lapunk zártakor** szüszavu távirat jelenti, hogy Bratianu Ionel miniszterelnök meghalt.

— **Halálozás.** Dr. Markovinovich Viktor orvos, Szászváros tiszti főorvosa f. hó 21-én, 63 éves korában elhunyt. A köztisztviselői álló orvost nagy részvét mellett e hó 23-án temették el a luth. egyház szertartása szerint.

— **A városi alkalmazottak számának apasztása.** A kormány az általános takarékosági elv érvényesítése kapcsán elrendelte, hogy a városok mindazokat az alkalmazottakat, akiknek ebben a minőségben 5 esztendejük nincsen, helyezték rendelkezési állományba. Szászváros város tanácsa ehéz a rendelkezéshez alkalmazkodva, e hónap 23-án tartott ülésében, három alkalmazottat talált e kategóriába tartozónak, akik a következők: dr. Muntean Jenő tanácsnok, Galeşan György adóhivatali tiszt és Gheorghian Trajan irnok. A rendelkezési állományba helyezés a jövő évi január hó elsejével lép életbe.

— **Pilder Mária,** az erdélyi reformátusok nagyhirű belmissziós titkárnője vasárnap, f. hó 27-én, a kollégium disztermében d. u. 6 órakor előadást fog tartani a vallásos estélyen. Ez uton is felhívjuk a szászvárosi nők figyelmét a csodálatos buzgóságu misszionárius nő előadására.

— **Megbüntették a tűzrendészeti szabályok kihágóit.** Folyó hó 24-én nagy napja volt az államrendőrségnek, mert a nyári tűzrendészeti razzia folytán, mintegy 30 ház- és telektulajdonost büntettek meg az előírt hordók, létrák és seprűk hiánya miatt. Az első büntetés fejenként 100—100 leu volt.

— **A városi nyilvántartási hivatal** (Biroul de populație) ez uton teszi közzé, hogy mindenki tartozik 15 napon belül bejelenteni a hozzá több napi tartózkodásra szálló vendégeit, rokonait. Ez a bejelentés a román állampolgárokra kötelező. Lakásváltoztatás esetén minden szászvárosi polgár köteles új lakását a nevezett hivatalnál 24 órán belül bejelenteni. E rendelkezés ellen vétők 500—5000 leuig terjedő pénzbüntetéssel büntetnek.

— **Röntgen labororium megnyitása Szászvárosban.** Dr. Eugen Rusu, az algógyi szanatórium igazgató főorvosa nagy áldozatkészséggel egy teljesen modern Röntgen labororiumot rendezett be s nyitott meg a Str. Eminescu utca 5 sz. (adóhivatal földszintjén) alatti rendelőjében. Hetenként kétszer szerdán és szombaton d. u. 5—8-ig áll, e városunkban régen hiányzó s az orvosi tudományban nélkülözhetetlen segédeszköz a nagyközönség rendelkezésére.

— **Fürdőrend.** A helybeli kádfürdő bármely csütörtök, péntek, szombaton egész nap és vasárnap délelőtt, a gőzfürdő urak részére bármely szombaton délután van nyitva. Gőzfürdő hölgyeknek december hó 1-én és 15-én csütörtökön délután.

A lakógép.

A lakásinség gyors és olcsó megoldása.

Betón, vas és üveg a szülőanyja, atyja a modern élet szükséglete és Le Corbusier genf-párisi építész-tervező a keresztapja a „lakógépnek.“

A gép korszakát éljük, a géppel végeztetjük el emberi erő helyett munkánk fizikai részét, a gép adja tehát testi kényelmünket künn az életben s a lakógép dolga elvégezni ugyanezt, amikor hozzá visszavonulunk az az élet viharait kipihenni. A lakógép tehát a modern ember kényelmi szükségletet „produkáló“ háza, melynek legkisebb része is mérnöki pontossággal cél és működésszerűen a legtökéletesebb munkakiállítással szerkesztett; a legjobb s egyszersmind a legolcsóbb tehát.

Mint minden szakmai gép, a lakógép is különböző dimenzioju szükségleteknek megfelelően, különböző nagyságban és megoldásban készül. Ha alkatrészeiben alapideájában ugyan az is, de mindenképpen alkalmas bármily individuális formában való megoldásra. Mint a régi típusu lakóháznak a téglá, a lakógépnek szerkezeti atyját, egyenes nagyságban öntött és vasban armirozott betonlemezek képezik, rendszerint 110×110 cm. méretben. És ahogyan egymás mellé alá és fölé szerelik ezeket a lemezeket, oly nagyságu, formájú és beosztásu lesz a lakógép, melynek megtervezésénél, jobbanmondva összeszervezésénél, a tervezőnek bármily életfeltételek számára könnyű megoldási lehetősége nyílik.

A lakógép épületasztalos elemei mindenkor a betonlemez méreteivel egyezvén, ezeket ugyanugy állíthatjuk egymásmellé, alá és fölé mint az előbbieket, tehát „tervezhetünk“ kényünk-kedvünk szerint s mégis egyforma egységű, gyárilag géperővel könnyen előállítható olcsó ajtók és ablakokból szerelhetjük hajlékunkat. A lakógépnek dupla falai vannak, melyek közé rejtve vezetődnek a központi fűtés, világítás, gáz és vízvezeték csövei. Miután pedig az egész épület készen van, akár csak egy üres palackot, felülről lefelé öntve e dupla falak hézagait egy hőszigetelő masszával az u. n. „Zellenbetonnal“ töltik meg.

A lakógépnek nincsen pincéje és padlása, de van gőzmosókonyhája, száraz gőzszáritó kamrája és egy virágoktól illatozó tetőkertje. Nincsenek métervastag salétromtermelő falai ellenben ügyesen elhelyezett sarokablakok erős sugarakban engedik behatolni az életfentartó napsugarakat egyébként is a higienia minden követelményének megfelelő helyiségeibe. Nincsenek súlyos vaskivátásai, de vékony acélaraturája kétszeresen nagyobb biztosítékkal szilárdabbá teszi, bármilyen téglabetszerkezetnél. A lakógép önmagában is szép mint ahogy nincsen szebb, mint egy óceánjáró, egy modern repülőgép, vagy automobil-váz, de kívánatra ugyanugy vakolható, diszithető vagy festhető, mint akármelyik konzervatív szerkezetű lakóház.

Legfőbb előnye a mai pénzügyi nehézségek és a nagymérvű lakásszükséglet közepette hogy olcsó. Összes alkatrészei egységes alapon, szeriákban, tehát gépiérvvel készülnek és ezek, mint fennebb is mondtam, csak a különbözőképen eszközölt összeszerelés következtében variálódhatnak az individuális szükségleteknek megfelelően, mindig és

mindig újja és mássá. Az egyszerű munkástól kezdve a legigényteljesebb nagytőkésig, mindenkinek aránylagosan a legolcsóbban megfelelő lakógép szerkeszthető nagyon rövid idő alatt. Egy emeletesen épített négy szoba és mellékhelyiségekkel ellátott, fürdővel, fűtés, világítás és vízvezetékekkel felszerelt lakógép, rendben teljesen készen átadva körülbelül 250.000 leuba kerül ha teljesen külön készül. Ha viszont mintegy 50 reflektáns együtt épít egy kolóniát, úgy még, ha minden szerkezet mésként épülne is, egy-egy házat már 180.000 leuból ki lehet hozni. A fent leírt négyszobás lakógép, leszámítva a mindig talajviszonyoktól függő alapozómunkálatokat, 6 nap alatt beköltözhetően készen van és a használatnak rögtön át is adható, hiszen teljesen száraz anyagból épült. De 24 óra alatt elköltözés esetén a lakógép szét is szerelhető, bevaggonirozható és bárhol másutt újból 6 napalatt felállítható, amikor is kizárólag az alapfalak készítendőik újból, illetve vesznek el a régiéket.

És mindez nem fantazmagória! Franciaországban, Németországban ma már ezrével állanak a lakógépek a legkülömbözőbb átdolgozásokban és patensek alapján szerkesztve. És csak az a különös, hogy lakásinkégének közepette, Románia hivatalos köreiből senki sem foglalkozott mindmáig e témával!

Lengyel László.

Cenzurat: de pretorul Dămian.

Jó állapotban lévő diákegyenruha és egyéb fiuruha eladó Str. Bratianu 9. szám alatt.

Kootz Rudolf

bőrkereskedése (gyári lerakat)
Orăștie-Szászváros.

Állandóan raktáron: bőr, talp, bocskor, cipőkellékek és cipész-szerszámok a legolcsóbb napi árak mellett. Mindenféle

kész cipők

(gummi-cipők is), női és férfi táskák originál gyári árakon kaphatók. 31 8—13

Léggöri zavarok nem bántják,
s a legtökéletesebb
műélvezetben lesz része, ha

Parlophon

grammaphonon

Parlophon

lemezekről

hallgatja otthonában a világ legnagyobb művészeit.

E világhírű márka gyártmányai feltűnő olcsó árban a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.” papirkereskedésében kaphatók

„ERZSÉBET“-MOZI A KONVIKTUSBAN.

Alapítva 1911-ben. — Ig. váll. Neuvirth György.

Ma vasárnap, f. év november 27-én délután 4³⁰ és este 8³⁰ órakor:

Kié a gyerekek?

vagy: **Apává lenni nem nehéz.**

Alfred Hahn nagyhirű filmje 9 felvonásban. Főszereplő: **Lilian Harvey** a Marica grófnő, Feleségem a főhadnagy ur stb. filmek ismert szépségű művésznője és a **kísérő műsor.**

Naptárak 1928. évre

Magyar családi naptár	36—	leu
Regélő bácsi	36—	”
Kis regélő	20—	”
Nagy	45—	”
Magyar gazda	35—	”
Szent családi	30—	”
Kis	25—	”
Milliók	50—	”

Kaphatók a

Szászvárosi Könyvnyomda Részv.-társ. könyv- és papirkereskedésében.

Eladó egy teljesen jókarban levő **gyapju-fésülde** motorral és minden hozzávaló szerszámmal illetve felszereléssel, mely csupán 4 hónapig lett használva.

Egy 12 HP Hafher—Schwartz gyártmányu **motor** szintén teljesen használható állapotban.

Egy nagy **vulkanizáló berendezés**, mely megtekinthető Orăștie, Piața Reg. Maria 3. sz. alatt. Ehez esetleg készpénz tőkével rendelkező komoly **társat** keresek. — Mindezeket szabad kézből adom el nagyon kedvező fizetési feltételek mellett azon okból, mivel férjem meghalt s egyedül mint asszony nem tudom az üzemetek folytatni. Értekezhetni:

MARIA GRANCEA

Str. Maerii de-sus No. 1. 54 1—

Olcsón eladó egy elegáns és jókarban lévő smoking és fekete télikabát. — Waibel Oswald férfisabó, Szászváros, Országút. 48 3—3

Ioan Blândeia benzin-raktára

ORĂȘTIE, (a vasutállomás mellett)

Állandóan raktáron mindenféle ásványolaj gépkénésre, olajkülönlegességek automobilon részére, könnyű, finomított és nehéz benzin, rafinált petroleum, tavotta-kenőcs stb. a legjutányosabb árak mellett.

Kiszolgálás minden nap.

Ugyanitt mindennemű biztosítások köthetők a bukaresti „Banca de Asigurări Națională” biztosító intézet megbízásából.

46 3—4

Veszek és eladok:

Tüzfát, szénát, szalmát.

Kapható: 1-a bükkfaszén téglázáshoz kg.-ként 5 leu, 100 kg.-ként 400 leu árban. Nagyobb vételnél házhoz szállítva. Malomtulajdonosoknak, kovács és lakatosoknak árkedvezmény.

Waggonként 10.000 kg. ab Mintia állomás 28.000 leu.

Aprított bükkfa kg.-ként 1 leu, 100 kg. vételnél házhoz szállítva.

Bor 1 liter 30 leu

” házon kívül ” 26 ”

Óltott méz 1 véka 32 ”

Ugyanitt egy Dürkopp kerékpár (bicikli) lett ellopva, a nyomra vezető 3000 leu jutalmat kap.

H. Stephani,

Orăștie-Szászváros. 49 3—3

Nincs a megyében napilap,

s így a megyei vonatkozású eseményeket, személyi és egyéb híreket, rendeleteket s üzleti vonatkozású hirdetéseket

csak a megyében megjelenő ujságokból olvashatja.

Rendelje meg a 15 év óta fennálló s a megye minden részébe járó

„Szászváros és Vidéké“-t

Előfizetési ára: Egész évre 240, félévre 120, negyed évre 60 leu. Hirdetési olcsók!